

Viorica Crișan, *Dacii din estul Transilvaniei*, Ed. “Carpații Răsăriteni”, Sfântu Gheorghe, 2000 (224 pagini text + 9 pagini de tabele + 126 de planșe)

Apariția editorială pe care doresc să o semnalez aparține unei tinere cercetătoare care a studiat profund cultura dacică din estul Transilvaniei, din secolele III a. Chr. până în sec. I p. Chr. De la început subliniez două calități deosebite ale cărții: prima, rigoarea științifică, a doua, ținuta grafică de excepție.

Cu un plan bine structurat, în demersul autoarei se analizează, în primul rând, cadrul geografic în care își plasează cercetarea, capitol urmat de un istoric al cercetărilor, unde se regăsesc menționate contribuțiile tuturor arheologilor care au vizat această zonă.

Repertoriul descoperirilor dacice, cel de-al treilea capitol, extins pe 65 de pagini, reprezintă partea cea mai solidă a cărții. Aici, cu acribie și cu o riguroasă sistematizare, sunt prezentate și caracterizate diverse descoperiri dacice din 168 de localități moderne. Pornind de la acest repertoriu sunt analizate așezările deschise sau fortificate, cetățile, ca apoi investigarea să aibă în vedere categoriile de vestigii materiale (ceramică, unelte, piese de podoaba etc.), care definesc civilizația dacică a vremii. În fine, considerațiile finale sunt menite să ne familiarizeze cu specificul zonei cercetate și rolul ei de liant între diferite spații ale Daciei preromane. Este

prima lucrare din literatura de specialitate care relevă, într-o manieră convingătoare, realitățile lumii dacice din estul Transilvaniei, în secolele mai sus specificate.

Mulțimea și varietatea descoperirilor arheologice impresionează și acest fapt dă o altă dimensiune zonei cercetate pe care o consideram, până la lecturarea cărții de față, ca fiind periferică; impresionantele vestigii din Munții Șureanu eclipsând celelalte teritorii transilvănene. Recentele cercetări arheologice din Țara Bârsei ca și cele relevate de Viorica Crișan schimbă, cel puțin pentru semnatarul acestor rânduri, imaginea despre țara dacilor, pe care trebuie să o vedem acum mult mai variată și mult mai bogată.

În acest sens, vestigiile dacice plasate pe cealaltă parte a Carpaților, la răsărit, în Moldova, par a se împleti armonios cu cele din estul Transilvaniei. "Provocarea", în sensul bun al cuvântului, lansată de Viorica Crișan ar impune o astfel de sinteză și pentru spațiul submontan moldav. Cele trei zone mai sus precizate, din care una beneficiază deja de o temeinică sinteză, ar da o altă dimensiune Daciei răsăritene.

În fine, în această succintă semnalare, nu pot omite cea de a doua calitate remarcabilă a cărții. O prezentare grafică de excepție are darul să evidențieze un text științific reguros redactat. Avem dovada, nu numai a calității de cercetător științific al autoarei, ci și acel talent, mai rar întâlnit la arheologi, de realizator al desenelor cărții, cu nimic inferioare celor care apar în publicațiile vest-europene.

Felicitând autoarea pentru demersul său istoriografic, suntem bucuroși să remarcăm și activitatea de cercetare și de editare pe care o desfășoară Muzeul Carpaților Răsăriteni din Sfântu Gheorghe, una dintre realizări fiind chiar lucrarea mai sus semnalată.

Mircea Ignat